

Fylkesmannen i Vestfold

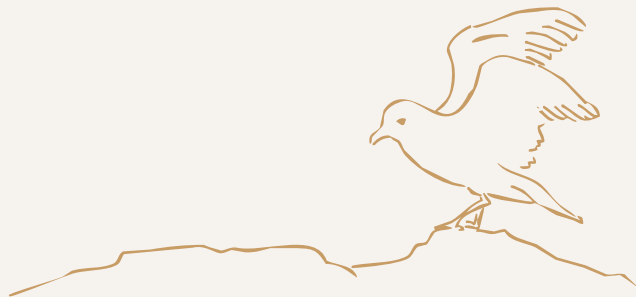
Kommunenes behandling av
dispensasjonssøknader
i strandsonen

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	s. 4
Styringssignaler.....	s. 5
Lovens forarbeider.....	s. 5
Statlige planretningslinjer i strandsonen.....	s. 6
Fylkesdelplan for kystsonen i Vestfold.....	s. 7
Saksbehandlingsreglene.....	s. 8
Begrunnet søknad.....	s. 8
Nabovarsling.....	s. 8
Uttalerett for regionale og statlige myndigheter.....	s. 9
Innholdet i oversendelsen til Fylkesmannen.....	s. 9
Lovens vilkår for dispensasjon, pbl. § 19 - 2.....	s. 12
Dispensasjonsvurderingen.....	s. 13
Nærmere om vilkårene for dispensasjon.....	s. 14
Dersom vilkårene for dispensasjon er oppfylt.....	s. 15
Krav til dispensasjonsvedtaket.....	s. 16
Opplysning.....	s. 16
Begrunnelse.....	s. 16
Klage.....	s. 18
Påklaging til Fylkesmannen.....	s. 18
Klagebehandling.....	s. 19

Innledning

Denne veilederen er ment å være et verktøy for kommunene i arbeidet med dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven (pbl.). Veilederen er utarbeidet av Kystsonenettverket for Oslofjorden som består av representanter fra Fylkesmannsembetene i Østfold, Oslo og Akershus, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder. Veilederen tar i utgangspunktet for seg dispensasjonssaker i strandsonen, men vil nok også kunne være til nytte ved behandlingen av andre dispensasjonssaker.

Formålet med veilederen er å klargjøre hvilke vurderinger som må gjøres i denne typen saker og hvilken dokumentasjon som skal følge saken. Det er også et mål at veilederen vil medvirke til en ensartet praksis for behandlingen av disse sakene på tvers av fylkesgrensene.

En dispensasjon er et unntak fra det klare utgangspunktet om at tillatelser skal være i samsvar med gjeldende arealplaner og plan- og bygningslovens øvrige bestemmelser. Dette medfører at det stilles spesielle krav til dispensasjonssaker for å sikre en grundig saksbehandling. Det skal ikke være kurant å fravike lov eller gjeldende planer uten at dette er svært godt begrunnet. Det bør derfor først vurderes om tiltaket heller bør fremmes i form av en reguleringsplan i stedet for ved en dispensasjonssøknad. Dette gjelder særlig for tiltak i kystsonen i Oslofjordregionen hvor terskelen for å kreve reguleringsplan er lav.

Styringssignaler

Lovens forarbeider

Nye dispensasjonsbestemmelser i plan- og bygningsloven kap. 19 og ny byggeforbudsbestemmelse i 100-metersbeltet langs sjøen i § 1-8 trådte i kraft 1. juli 2009. Nærmere omtale av bakgrunnen for og forståelsen av de nye reglene er gitt i lovens forarbeider, spesielt Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) Om lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen).

Vilkårene for dispensasjon er klargjort og strammet inn. Den nye dispensasjonsbestemmelsen i § 19-2 angir tydeligere hvilken avveining som må foretas, både hvilke hensyn som skal tillegges vekt og hvilket krav til interesseovervekt som må være oppfylt. Etter loven fra 1985 måtte det foreligge "særlige grunner" for å gi dispensasjon. Dette kompliserende og uklare vilkåret gjelder ikke lenger. Forbudet mot bygging m.m. i 100-metersbeltet langs sjøen er videreført i den nye loven, men også denne bestemmelsen er strammet noe inn ved at unntakene er fjernet. Byggeforbudet vil i utgangspunktet gjelde generelt i hele kommunen, så lenge det ikke er fastsatt egen byggegrense i plan. Det klargjøres dessuten at det overordnede målet med forbudsbestemmelsen i § 1-8 er å ta hensyn til naturmiljø, landskap, friluftsliv og andre allmenne interesser.

Dette betyr at det skal svært mye til før det kan gis dispensasjon til bygging i 100-metersbeltet langs sjøen, spesielt i områder med stort utbyggingspress.

Statlige planretningslinjer for strandsonen

Retningslinjene skal tydeliggjøre nasjonal arealpolitikk langs sjøen, spesielt i 100-metersbeltet. Målet er å ivareta allmenne interesser og unngå uheldig bygging langs sjøen. Retningslinjene utdypet loven og de skal legges til grunn av kommunene i behandlingen av dispensasjonssøknader. Retningslinjene gir ikke i seg selv grunnlag for å avslå dispensasjonssøknader, men skal vektlegges i kommunens saksbehandling.

Nye statlige planretningslinjer ble vedtatt i mars 2011. Det skal nå gjennomføres en sterkere geografisk differensiering, der vernet av 100-metersbeltet er strengest i sentrale områder der presset på arealene er stort. Kystkommunene i Oslofjordregionen omfattes av retningslinjenes pkt. 5.

I Oslofjordregionen skal byggeforbudet praktiseres strengt og dispensasjoner unngås. For eventuell ny utbygging og nye tiltak skal det kreves reguleringsplan. Bygging skal ikke tillates på arealer som har betydning for allmenne interesser eller som har annen samfunnsmessig betydning. Nye bygninger skal trekkes så langt unna sjøen som mulig og alternative plasseringsmuligheter skal alltid vurderes før tiltak langs sjøen tillates. Det skal legges vekt på å få til løsninger som samlet sett bedrer den eksisterende situasjonen for landskapet og allmennhetens tilgang til sjøen. Det skal være en svært restriktiv holdning til både nye fritidsboliger og vesentlig utvidelse av eksisterende fritidsboliger.

I kommuneplanens arealdel skal arealene innenfor virkeområde til retningslinjene være inndelt i enten byggeområder, åpne områder, strandsoner eller sjøområder. Det gjelder ulike føringer i de fire områdekategoriene, med de strengeste føringene for strandsonen.

Fylkesdelplan for kystsonen i Vestfold

Fylkesdelplanen for kystsonen i Vestfold ble godkjent av fylkestinget i 2002 og godkjent av Miljøverndepartementet i 2003. Fylkestinget har imidlertid bestilt en revisjon av retningslinjene til planen som skal utarbeides i 2012-2013.

Fylkesdelplanen med retningslinjer finnes på Planportal Vestfold, www.planportalvestfold.no

Saksbehandlingsreglene

Det fremgår av plan- og bygningsloven § 19-1 at:

”Dispensasjonen krever grunnlagt søknad. Før vedtak treffes, skal naboer varsles på den måten som nevnt i § 21-3. Særskilt varsel er likevel ikke nødvendig når dispensasjonssøknaden fremmes samtidig med søknad om tillatelse etter kapittel 20, eller når søknaden åpenbart ikke berører naboens interesser. Regionale og statlige myndigheter hvis saksområde blir direkte berørt, skal få mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon fra planer, plankrav og forbudet i § 1-8.”

Begrunnet søknad

Det er nå et lovkrav at dispensasjonssøknaden må grunngis. Kommunen skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak fattes, jf. forvaltningsloven § 17. Dersom kommunen ikke anser søknaden for å være godt nok begrunnet, må kommunen sende søknaden tilbake til søker for ytterligere redegjørelse for søknaden. Det er viktig at kommunen selv ikke konstruerer en begrunnelse.

Nabovarsling

Før dispensasjonssøknaden sendes inn skal naboene varsles i henhold til plan- og bygningsloven § 21-3, som langt på vei er en videreføring av tidligere lovs § 94 nr. 3. Naboene skal gis en frist på minst 2 uker å uttale seg. Uttalelse sendes til tiltakshaver/søker.

Unntak:

- I følge § 21-3 første ledd siste punktum kan varsel unnlates dersom grunneiers adresse ikke er kjent eller ikke finnes i matrikkelen.
- Etter § 19-1 er særskilt varsel likevel ikke nødvendig når dispensasjonssøknaden fremmes samtidig med søknad om tillatelse etter kapittel 20, eller når søknaden åpenbart ikke berører naboens interesser.

Manglende varslng av naboer er en saksbehandlingsfeil som kan føre til ugyldighet, jf. forvaltningsloven § 41.

Uttalerett for regionale og statlige myndigheter

Regionale og statlige myndigheter skal gis mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon fra planer, plankrav og byggeforbudet i § 1-8. Dette er viktig for å sikre at nasjonale og viktige regionale interesser blir ivaretatt. Dersom varslng av nasjonale og statlige myndigheter ikke gjennomføres, kan et positivt dispensasjonsvedtak være ugyldig, jf. forvaltningsloven § 41.

Hvilke dispensasjonssøknader kommunen skal sende til uttalelse hos berørt fagmyndighet fremgår av Planportal Vestfold, www.planportalvestfold.no.

Innholdet i oversendelsen til Fylkesmannen

Søknader som oversendes til uttalelse må være godt forberedt og opplyst. Kommunen må kort redegjøre for saken og tydelig beskrive tiltaket, herunder opplyse om eiendommens gårds- og bruksnummer, søkers begrunnelse for dispensasjon, planstatus for området og hvilket arealformål eller hvilken bestemmelse det søkes om dispensasjon fra. Kommunen må videre gi en egen vurdering av dispensasjonssøknaden, hvilke fagdata som er vurdert og den avveining av argumentene som er foretatt.

Følgende forhold skal fremgå av saken når den oversendes fagavdelingene hos Fylkesmannen til uttalelse:

- Tiltakshavers begrunnede søknad.
- Plankart i farger.
- Oversiktskart over det aktuelle området som tydelig viser hvor tiltaket ligger.
- Fly- eller skråfoto der det eksisterer. Gjerne også ytterligere billedokumentasjon av den nåværende situasjonen.
- For byggetiltak skal illustrasjoner og tegninger med tydelige mål legges ved, herunder størrelse (BYA/BRA), fasadelengde, mønehøyde og gesimshøyde, samt eventuelt perspektivskisser. Normalt bør kommunen også oppgi størrelse, høyde og fasadelengde på bygg som eventuelt skal fjernes som en del av tiltaket.

Videre skal oversendelsen inneholde en vurdering av tiltakets påvirkning på natur- og kulturmiljøet, friluftslivet og landskapet. Et utgangspunkt for vurderingen kan være følgende sjekkliste:

- **Natur- og kulturmiljø**
 - Berører tiltaket viktige naturtyper? Bruk Naturbase som kilde. Ved tiltak i sjø er også Fiskeridirektoratets karttjeneste aktuell kilde for bl.a. gytefelt.
 - Berører tiltaket leveområder for rødlistede arter? Sjekk Artsdatabankens artskart for eventuelle forekomster.
 - Er det behov for mudring, sprengning eller hogst? Er det planer om å etablere sandstrand (utfylling av f.eks. skjellsand)?
 - Hovedregelen er at Fylkesmannen skal ivareta forekomster av regional og nasjonal betydning. Av registreringene som finnes i Naturbase vil dette være forekomster med verdivurdering A eller B. Forekomster med lokal verdi (C-områder) er kommunens forvaltningsansvar.

- Friluftsliv

- Berører tiltaket statlig eller lokalt sikret friluftsområde eller annet viktig friluftsområde?
- Vil tiltaket virke privatiserende for omgivelsene og/eller begrensende for ferdsele i utmark som stier, naturlige ferdselsdrag o.l.?
- Hvordan påvirkes allmennhetens muligheter for opphold og bading, fiske, rastning etc.? Det er ikke dagens bruk som er avgjørende, men de fremtidige mulighetene.

- Landskap

- Hvordan ser området ut i dag? Vil tiltaket påvirke hvordan området fremstår? Er det behov for sprenging?
- Vil tiltaket gi silhuettvirkning, vil fasaden mot sjø øke, vil eksponeringen mot sjø øke, vil bygget bli høyere og mer dominerende?
- Vurdere både nær- og fjernvirkninger.
- Det må vurderes om det foreligger bedre alternativer for plassering av tiltaket (for eksempel at et tilbygg kan plasseres bak fritidsboligen i stedet for på siden eller i front).

Lovens vilkår for dispensasjon, pbl. § 19-2

Det fremgår av plan- og bygningsloven § 19-2 at:

”Kommunen kan gi varig eller midlertidig dispensasjon fra bestemmelser fastsatt i eller i medhold av denne lov. Det kan settes vilkår for dispensasjonen.

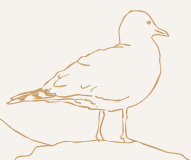
Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulemperne etter en samlet vurdering. Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler.

Ved dispensasjon fra loven og forskrifter til loven skal det legges særlig vekt på dispensasjonens konsekvenser for helse, miljø, sikkerhet og tilgjengelighet.

Ved vurderingen av om det skal gis dispensasjon fra planer skal statlige og regionale rammer og mål tillegges særlig vekt. Kommunen bør heller ikke dispensere fra planer, lovens bestemmelser om planer og forbudet i § 1-8 når direkte berørt statlig eller regional myndighet har uttalt seg negativt om dispensasjonssøknaden.

Departementet kan i forskrift gi regler for omfanget av dispensasjoner og fastsette tidsfrist for behandling av dispensasjonssaker.”

Kommunen kan innvilge varig eller midlertidig dispensasjon. Videre kan kommunen sette vilkår for dispensasjonen for å kompensere for eventuelle ulemper dispensasjonen medfører. Kommunens vilkår må ha en naturlig og saklig sammenheng med planen, lovbestemmelsen eller vedtekten det dispenseres fra og det må ikke være urimelig tyngende for søker. Et eksempel på et slikt vilkår vil kunne være krav om at en bygning beliggende i nærheten av sjøen må rives til fordel for et tilbygg til hytte.

Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler, jf. pbl. § 19-2 andre ledd siste punktum.

Dispensasjonsvurderingen

Det er to vilkår som begge må være oppfylt for at dispensasjon kan innvilges:

1. Hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelser må ikke bli vesentlig tilsidesatt.
2. Fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering.

Ved vurderingen av vilkår 1 og 2 skal det særlig legges vekt på konsekvenser for helse, miljø, sikkerhet og tilgjengelighet. Disse hensynene skal ikke bli skadelidende. Typisk vil her være konsekvenser for strandsonen. Universell utforming er ikke et argument for dispensasjon.

Til forskjell fra tidligere, skal statlige og regionale rammer og mål tillegges særlig vekt. Det vises her særlig til statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, jf. punkt 2 i dette skrevet. Videre bør ikke kommunen dispensere når direkte

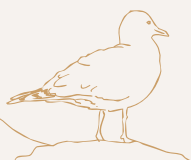
berørt statlig eller regional myndighet har uttalt seg negativt om dispensasjonssøknaden. Et avvik fra dette må begrunnes særskilt.

Nærmere om vilkårene for dispensasjon

En forutsetning for at plan- og bygningsmyndighetene skal kunne innvilge dispensasjon er at de hensyn som ligger til grunn for lovens formålsparagraf eller den/de bestemmelser det er aktuelt å dispensere fra, ikke blir vesentlig tilsidesatt. Aktuelle skjønnsmomenter i denne vurderingen er blant annet om tiltaket berører landskap, friluftsliv, naturmangfold m.m. Dispensasjonssøknader innebærer normalt en viss tilsidesettelse av hensynet bak bestemmelsen det dispenseres fra. Dette utelukker ikke i seg selv at det gis dispensasjon. Det er der hvor hensynene bak bestemmelsen det søkes dispensasjon fra blir vesentlig tilsidesatt at vilkårene for å gi dispensasjon ikke er tilstede. I følge forarbeidene (Ot. prp. nr. 32(2007-2008) kan det ikke gis dispensasjon dersom hensynene bak lovens formålsparagraf eller bestemmelser det dispenseres fra fortsatt gjør seg gjeldende med styrke. I slike saker er det ikke nødvendig å vurdere fordelene og ulempene ved en dispensasjon.

For å gi dispensasjon må i tillegg fordelene ved en dispensasjon være klart større enn ulempene. Det er tydelig uttalt i lovens forarbeider at det må foreligge en klar overvekt av hensyn som taler for dispensasjon i den enkelte sak. Det er i utgangspunktet fordeler og ulemper for de allmenne interessene som skal avveies. I en dispensasjonsvurdering er det ikke tilstrekkelig at situasjonen for de allmenne interessene ikke forverres. Sosialmedisinske, personlige og menneskelige hensyn har normalt ikke avgjørende vekt i dispensasjonssaker. Vektleggingen av personlige forhold er en videreføring av tidligere praksis.

Spørsmålet om å dispensere fra planer reiser særlige spørsmål. Planer er blitt til gjennom en omfattende beslutningsprosess, og er vedtatt av kommunens øverste folkevalgte organ, kommunestyret. De omhandler konkret vurderte forhold knyttet til arealutnyttelsen innenfor et bestemt

område, og det skal derfor ikke være kurant å fravike disse. Dispensasjoner vil lett kunne undergrave planene som informasjons- og beslutningsgrunnlag. Ut fra hensyn til offentlighet, samråd og medvirkning i planprosessen er det viktig at avvik fra planene ikke skjer gjennom enkeltdispensasjoner. Utstrakt bruk av dispensasjoner vil uthule arealplanene og være uheldig.

Visse tiltak vil ut fra størrelsen kreve reguleringsplan. Tiltak som ikke er så store, men der virkningene for omgivelsene er omfattende eller usikre kan også kreve reguleringsplan. Dette vil være spesielt aktuelt for tiltak som plasseres i sårbare områder som 100-metersbeltet langs sjøen. Det følger av de statlige planretningslinjene at for eventuell ny utbygging og nye tiltak, skal det kreves reguleringsplan, jf. plan- og bygningsloven § 12-1 tredje ledd.

Dersom vilkårene for dispensasjon er oppfylt

Hvis konklusjonen etter en vurdering av disse kriteriene er at det rettslig sett er anledning til å gi dispensasjon, så kan kommunen likevel avslå dispensasjonssøknaden. Dette følger av § 19-2 første ledd hvor det står at kommunen kan gi dispensasjon. Det forutsettes likevel at kommunen har en saklig grunn for ikke å dispensere og at grunnlaget for avslaget ikke kan avbøtes gjennom dispensasjonsvilkår.

Krav til dispensasjonsvedtaket

Opplysning

Kommunen har i henhold til forvaltningsloven § 17 en plikt til å påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak fattes. Dette innebærer blant annet at man må klargjøre sakens faktiske omstendigheter. Kommunen må undersøke forhold og opplysninger til så vel gunst som til skade for søker, herunder kontrollere opplysninger som legges frem av parter eller andre. Det kreves ikke at kommunen selv må innhente alle opplysningene. Dette gjelder særlig der parten er representert ved en profesjonell aktør.

Det er viktig at kommunen i saksfremstillingen gir en oversiktlig og ryddig fremstilling av saken.

Begrunnelse

Både vedtak om å avslå og innvilge dispensasjon skal begrunnes, jf. forvaltningsloven § 24.

Forvaltningsloven § 25 stiller krav til begrunnelsens innhold, og krever noe forenklet, at kommunen redegjør for hvordan man har kommet frem til resultatet i den konkrete saken som er til behandling.

Mer detaljert krever forvaltningsloven § 25 at kommunen i begrunnelsen må vise til de reglene vedtaket bygger på. Det er normalt ikke tilstrekkelig bare å vise til plan- og bygningsloven § 19-2 eller bare å gjengi lovens ordlyd. Begrunnelsen skal også omtale de faktiske forhold som er lagt til grunn for vedtaket. Videre bør kommunen nevne de *"hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn"*. Det skjønne kommunene skal utøve når de vurderer om dispensasjon skal gis, er imidlertid underlagt omfattende begrensninger, se kapittel 4. Kommunen må derfor gi en utfyllende begrunnelse for vedtak om dispensasjon. Det må gå klart frem av vedtakets begrunnelse hvilke hensyn som er vektlagt,

og hvilke vurderinger som er foretatt etter plan- og bygningsloven § 19-2. Det er viktig at de relevante faktiske forholdene som gjør seg gjeldende i saken, knyttes konkret opp mot dispensasjonsvilkårene i plan- og bygningsloven § 19-2.

Normalt har begrunnelser størst betydning når søknader avslås. Ved dispensasjoner er det imidlertid like viktig å begrunne positive vedtak. Dette skyldes at dispensasjoner er unntak fra bestemmelser i loven (særlig § 1-8), eller arealplaner som har vært gjenstand for omfattende demokratiske prosesser. Det er særlig viktig å være oppmerksom på kravet til begrunnelse der hvor et politisk utvalg går mot administrasjonens innstilling. Utvalget må da begrunne sin avvikende oppfatning. Det forekommer at politiske utvalg nøyer seg med å uttrykke sitt avvikende syn i én eller to setninger. Dette vil sjelden være tilfredsstillende.

Dersom en dispensasjonssøknad berører naturmangfoldet, skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 om kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, samlet belastning m.m. legges til grunn for kommunens saksbehandling og fremgå av vedtakets begrunnelse. Kravene i naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven må ses i sammenheng, slik at oppfyllelse av de to lovenes krav i størst mulig grad samordnes, integreres og synliggjøres i dispensasjonsvedtaket. Omtalen av naturmangfoldloven må tilpasses forholdene i den enkelte saken.

Kommunens vedtak må opplyse om klageadgang og klagefrist i henhold til forvaltningslovens regler.

Klage

Fristen for å klage er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket har kommet frem til vedkommende part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28.

Påklaging fra Fylkesmannen

Berørt statlig organ, fylkeskommunen og andre parter med rettslig klageinteresse kan påklage kommunens vedtak, jf. plan- og bygningsloven § 1-9 og forvaltningsloven § 28. Fylkesmannen kan påklage kommunens vedtak når nasjonale eller regionale interesser blir negativt berørt. I 100-metersbeltet er det spesielt hensynene til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser som blir vektlagt. Kommunen kan forvente en klage fra Fylkesmannen når miljø- og samfunnsikkerhetsavdelingen i høringsuttalelsen varsler at de vil vurdere å påklage et eventuelt positivt dispensasjonsvedtak.

Klagebehandling

Når kommunens vedtak har blitt påklaget, skal kommunen vurdere om klagen tas til følge eller om vedtaket opprettholdes. Dersom klagen ikke tas til følge, kan kommunen uoppfordret ta stilling til om klagen skal gis utsatt iverksetting (oppsettende virkning). Tiltaket kan i så fall ikke gjennomføres før kommunens vedtak eventuelt er stadfestet, jf forvaltningsloven § 42.

Dersom vedtaket opprettholdes, skal saken sendes over til Fylkesmannen for endelig klagebehandling. Fylkesmannen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd. Fylkesmannen skal vurdere de synspunkter klager kommer med, og kan også ta opp forhold som ikke er berørt av klageren. Kommunens vedtak kan stadfestes, omgjøres eller vedtaket kan oppheves slik at saken sendes tilbake til kommunen for ny behandling, jf. bestemmelsens siste ledd. Vedtaket fattet av Fylkesmannen er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

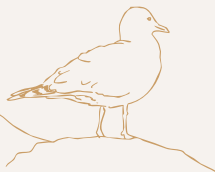
I saker der Fylkesmannen har klaget på kommunens vedtak, videresendes saken til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet som oppnevner en settefylkesmann. Normalt har hvert enkelt fylke en fast settefylkesmann.

Denne veilederen er ment å være et verktøy for kommunene i arbeidet med dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven. Veilederen er utarbeidet av Kystsonenettverket for Oslofjorden som består av representanter fra Fylkesmannsembetene i Østfold, Oslo og Akershus, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder. Formålet med veilederen er å klargjøre hvilke vurderinger som må gjøres i denne typen saker og hvilken dokumentasjon som skal følge saken.

Tønsberg 2012

Fylkesmannen i Vestfold

Telefon: 33 37 10 00

Telefaks: 33 37 11 35

E-post: fmvepostmottak@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/vestfold

Postadresse:

Postboks 2076

3103 Tønsberg

Besøksadresse:

Statens Park - Hus I

Anton Jenssens gate 4